

ПРОФОРІЄНТАЦІЙНА ПІДГОТОВКА
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ
В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Богданець-Білоskalенко Наталія,
доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу навчання мов
національних меншин і зарубіжної літератури
Інституту педагогіки НАПН України,
Україна

Bogdanets-Biloskalenko Nataliia,
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, head of the Department
of Teaching National Minority Languages and Foreign Literature
of the Institute of Pedagogy of NAES of Ukraine,
Ukraine

Фідкевич Олена,
кандидат філологічних наук, провідний співробітник відділу навчання
мов національних меншин і зарубіжної літератури
Інституту педагогіки НАПН України,
Україна

Fidkevych Olena,
Candidate of Philological Sciences (PhD in Education),
Leading Researcher of the Department
of Teaching National Minority Languages and Foreign Literature
of the Institute of Pedagogy of NAES of Ukraine,
Ukraine

РОЗВИТОК НАВИЧОК САМООЦІНЮВАННЯ
В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

THE DEVELOPMENT OF SELF-ASSESSMENT SKILLS
IN PRIMARY SCHOOL PUPILS

Annotation. In this brief survey, the attention is focused on the development of self-assessment skills in primary school pupils in the context of formative assessment. Specifically, the examples of the charters of self-assessment, score books, and the principles of provision of the self-assessment process are cited.

Keywords: formative assessment, primary school pupils, self-assessment, score book

Формувальне оцінювання в контексті реалізації компетентнісного підходу до навчання стане ефективним, якщо буде спрямоване на вироблення у школярів умінь самооцінювання. Саме це дає їм змогу усвідомити себе

суб'єктом освітнього процесу і відповідати за результати та якість своєї навчальної діяльності.

Вироблення вмінь самоконтролю й самокорекції є одним із провідних завдань у початковій школі, адже вони зумовлюють розвиток рефлексії, критичного мислення, самостійності дітей. Проте розвиток умінь самооцінювання потребує системної і цілеспрямованої роботи вчителя.

Уже з перших уроків учитель має розвивати здатність дитини передбачати майбутні результати своїх дій та зіставляти їх з реальними, тобто проводити саморегуляцію.

Основними принципами організації процесу самооцінювання учнів є такі:

- учнівське самооцінювання передує оцінюванню роботи вчителем;
- учитель оцінює діяльність учня за тими самими критеріями, за якими проводилось самооцінювання учнів;
- учитель не тільки пропонує учням листи самооцінки, а й розробляє їх разом з учнями;
- використовуються різноманітні форми оцінювання: картки, листи самооцінки, щоденники досягнень, портфоліо тощо.

У процесі самооцінювання учень/учениця аналізує не тільки засвоєння змісту навчання, а й свій емоційно-психологічний стан, характер та якість своєї навчальної діяльності. Наведемо приклади таких листів самооцінювання.

Лист самооцінювання засвоєння змісту навчання учнем/ученицею

Я добре зрозумів(ла) цю тему.

Я можу розказати, що я дізнався(лася) з цієї теми.

Я брав(ла) участь у її обговоренні на уроці.

Я ставив(ла) питання, якщо мені було щось незрозуміло.

Я самостійно знаходив(ла) матеріал з цієї теми.

Я підготував(ла) усне повідомлення з теми.

Лист самооцінювання емоційно-психологічного стану учня/учениці

На уроці мені було цікаво.

Своєю роботою на уроці я задоволений(а).

За урок я втомився(лася).

Мені подобалося працювати з іншими учнями.

Мій настрій на уроці був гарний.

Лист самооцінювання діяльності учня/учениці

Я активно працював(ла) на уроці.

Я ставив(ла) запитання про нове, незрозуміле.

Я самостійно виконував(ла) завдання.

Я старанно виконував(ла) завдання.

Я дотримувався(лася) правил поведінки під час уроку.

Я добре співпрацював(ла) з іншими дітьми.

Для оцінювання роботи в групі також доцільно використовувати листи самооцінювання:

Лист самооцінювання роботи у групі

Я був(ла) активний у групі.

Я уважно слухав(ла) інших учнів

Я ставив(ла) доцільні питання.

Я намагався(лася) відповідати на питання, які у нас виникали.

Я не відволікався(лася) від поставленого завдання.

Я висловлював(ла) свою точку зору.

Я пропонував(ла) ідеї.

Я допомагав(ла) учасникам групи.

Лист самооцінювання може бути доповнений письмовими завданнями, наприклад “У роботі групи мені більш за все сподобалося...” .

Для системного контролю за процесом самооцінювання та корекції навчальної діяльності учнів використовуються щоденники досягнень.

У щоденнику учні самостійно оцінюють свої досягнення, спираючись на заздалегідь запропоновані критерії, вироблені спільно з учителем. У 1-му та 2-му класах використовують малюнки, графічні позначки. Учитель систематично перевіряє ці щоденники, звіряє записи у них зі своїми нотатками. Це допомагає йому зробити висновок щодо подальшої спільної з учнями діяльності.

Під час самооцінювання учні та учениці вчаться брати на себе відповідальність за навчання, зростає їхня мотивація, адже вони починають відчувати свою значущість у процесі навчання. Школярі починають свідомо ставитися до процесу навчання, формується їхня незалежність від «зовнішнього контролю», розвиваються уміння «внутрішнього контролю».

Список використаних джерел:

1. Онопрієнко О. В. Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів: сутність і методика здійснення Український педагогічний журнал. 2016. № 4. С. 36-42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2016_4_8 (Дата звернення: 02.05.2022).

2. Фідкевич О. Л., Бакуліна Н. В. Нова українська школа: теорія і практика формувального оцінювання у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти: Навчально-методичний посібник. Київ: Генеза, 2020. 68 с.

3. Фідкевич О. Л. Богданець-Білокаленко Н. І. Нова українська школа: теорія і практика формувального оцінювання у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти: Навчально-методичний посібник. Київ: Генеза, 2021. 96 с.

References

1. Onopriienko, O. V. (2016). Formuvalne otsiniuvannia navchalnykh dosiahnen uchniv: sutnist i metodyka zdiisnennia [Formative assessment of learners' academic achievements: core principles and the methodology of provision]. *Ukrainskyi*

pedagogichnyi zhurnal, 4, 36-42. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2016_4_8 (accessed 1 May 2022). (in Ukrainian)

2. Fidkevych, O. L., & Bakulina, N. V. (2020). *Navchalno-metodychnyi posibnyk "Nova ukrainska shkola: teoriia i praktyka formuvalnoho otsiniuvannia u 1-2 klasakh zakladiv zahalnoi serednoi osvity"* [Educational guide "The New Ukrainian School: theory and practice of the formative assessment in the 1st-2nd grades of the general secondary school]. Kyiv: Heneza. (in Ukrainian)

3. Fidkevych, O. L. Bohdanets-Biloskalenko, N.I. (2021). *Navchalno-metodychnyi posibnyk «Nova ukrainska shkola: teoriia i praktyka formuvalnoho otsiniuvannia u 3-4 klasakh zakladiv zahalnoi serednoi osvity»* [Educational guide "The New Ukrainian School: theory and practice of the formative assessment in the 3rd-4th grades of the general secondary school]. Kyiv: Heneza. (in Ukrainian)